

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (štvrtá komora)

z 12. januára 2023 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Smernica 93/13/EHS – Zmluva o poskytovaní právnych služieb uzavretá medzi advokátom a spotrebiteľom – Článok 4 ods. 2 – Posúdenie nekalej povahy zmluvných podmienok – Vylúčenie podmienok týkajúcich sa hlavného predmetu zmluvy – Podmienka stanovujúca zaplatenie odmeny advokáta podľa zásady hodinovej sadzby – Článok 6 ods. 1 – Právomoci vnútroštátneho súdu pri existencii podmienky považovanej za „nekalú““

Vo veci C-395/21,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Najvyšší súd, Litva) z 23. júna 2021 a doručený Súdnemu dvoru 28. júna 2021, ktorý súvisí s konaním

D.V.

proti

M.A.,

SÚDNY DVOR (štvrtá komora),

v zložení: predseda štvrtej komory C. Lycourgos, sudcovia L. S. Rossi, J.-C. Bonichot, S. Rodin a O. Spineanu-Matei (spravodajkyňa),

generálny advokát: M. Szpunar,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- D.V., v zastúpení: A. Kakoškina, advokát,
- litovská vláda, v zastúpení: K. Dieninis, S. Grigonis a V. Kazlauskaitė-Švenčionienė, splnomocnení zástupcovia,
- nemecká vláda, v zastúpení: J. Möller, U. Bartl a M. Hellman, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: litovčina.

– Európska komisia, v zastúpení: J. Jokubauskaitė a N. Ruiz García, splnomocnení zástupcovia,
po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 22. septembra 2022,
vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 3 ods. 1, článku 4 ods. 2, článku 6 ods. 1 a článku 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288), zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011 (Ú. v. EÚ L 304, 2011, s. 64) (ďalej len „smernica 93/13“).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi D.V., advokátkou, a M.A, jej klientom.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Podľa článku 3 ods. 1 smernice 93/13:
„Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.“
- 4 Článok 4 tejto smernice stanovuje:
„1. Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 7, nekalosť zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy, v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí.
2. Hodnotenie nekalej povahy podmienok sa nevzťahuje ani k definícii hlavného predmetu zmluvy ani na primeranú cenu a úhradu na jednej strane, ako aj tovar alebo služby dodávané výmenným spôsobom na druhej strane, pokiaľ tieto podmienky sú zrozumiteľné.“
- 5 V zmysle článku 5 uvedenej smernice:
„V prípade zmlúv, v ktorých sú všetky alebo niektoré podmienky ponúkané spotrebiteľovi v písomnej forme, musia byť vždy tieto podmienky vypracované zrozumiteľne. ...“
- 6 Článok 6 ods. 1 tej istej smernice spresňuje:
„Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.“

7 Článok 7 ods. 1 smernice 93/13 stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby v záujme spotrebiteľov a subjektov hospodárskej súťaže existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov.“

8 Článok 8 tejto smernice znie:

„Členské štáty môžu prijať alebo si ponechať najprísnejšie opatrenia kompatibilné so zmluvou [FEÚ] v oblasti obsiahnutej touto smernicou s cieľom zabezpečenia maximálneho stupňa ochrany spotrebiteľa.“

Litovské právo

Občiansky zákonník

- 9 Pod názvom „Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách“ § 6.228⁴ Lietuvos Respublikos civilinio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas Nr. VIII-1864 (zákon č. VIII-1864 o schválení, nadobudnutí účinnosti a vykonávaní litovského Občianskeho zákonníka) z 18. júla 2000 (Žin., 2000, n° 74-2262) v znení uplatniteľnom v spore vo veci samej (ďalej len „Občiansky zákonník“), preberá do vnútroštátneho práva smernicu 93/13. Podľa znenia tohto článku:

„...“

2. Za nekalé sa vyhlásia podmienky spotrebiteľských zmlúv, ktoré zmluvné strany osobne neprediskutovali a ktorými bola rovnováha práv a povinností zmluvných strán spochybnená na ujmu spotrebiteľa z dôvodu porušenia požiadavky dobrej viery.

...

6. Každá písomná podmienka spotrebiteľskej zmluvy musí byť formulovaná jasne a zrozumiteľne. Podmienky, ktoré sú v rozpore s touto požiadavkou, sa považujú za nekalé.

7. Podmienky opisujúce predmet spotrebiteľskej zmluvy, ako aj podmienky súvisiace so súladom predaného tovaru alebo poskytnutej služby a jeho cenou, sa nesmú posudzovať z hľadiska nekalej povahy, pokiaľ sú tieto podmienky formulované jasne a zrozumiteľne.

8. Ak súd vyhlási podmienku (podmienky) zmluvy za nekalú (nekalé), táto podmienka (tieto podmienky) je (sú) neplatná (neplatné) od okamihu uzavretia zmluvy, avšak zostávajúce zmluvné podmienky zostávajú pre zmluvné strany naďalej záväzné, ak je možné pokračovať v plnení zmluvy po zrušení nekalých zmluvných podmienok.“

Zákon č. IX-2066 o advokácii

- 10 § 50 Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymas Nr. IX-2066 (zákon č. IX-2066, o advokácii) z 18. marca 2004 (Žin., 2004, č. 50-1632), nazvaný „Odmena za právne služby poskytované advokátom“, stanovuje:

„1. Klienti platia advokátovi zmluvne dohodnuté odmeny za právne služby poskytované na základe zmluvy.

...

3. Na stanovenie výšky odmeny advokáta za právne služby je potrebné zohľadniť zložitosť vecí, kvalifikáciu a skúsenosti advokáta, finančnú situáciu klienta a ostatné dôležité okolnosti.“

Nariadenie z 2. apríla 2004

- 11 Lietuvos Respublikos teisingumo ministro įsakymas Nr. 1R-85 „Dėl Rekomendacijų dėl civilinės bylosė priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą teisinę pagalbą (paslaugas) maksimalaus dydžio patvirtinimo“ (nariadenie ministra spravodlivosti Litovskej republiky č. 1R-85 o schválení odporúčaní o maximálnej výške odmeny za právnu pomoc – poskytnutie služieb – advokátom alebo koncipientom, ktorá sa má priznať v občianskoprávných veciach), z 2. apríla 2004 (Žin., 2004, č. 54-1845), v jeho znení uplatniteľnom od 20. marca 2015 (ďalej len „nariadenie z 2. apríla 2004“), stanovilo odporúčania týkajúce sa maximálnej sumy za poskytnutie právnych služieb zabezpečených advokátom alebo advokátskym koncipientom v občianskoprávných veciach. Tieto odporúčania boli schválené 26. marca 2004 litovskou advokátskou komorou a predstavujú základ umožňujúci uplatniť pravidlá Občianskeho súdneho poriadku upravujúce určenie výšky trov konania.

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 12 Pán A. ako spotrebiteľ uzavrel v období od 11. apríla do 29. augusta 2018 päť zmlúv o poskytovaní právnych služieb za odplatu s D.V. ako advokátom, a to 11. apríla 2018 dve zmluvy v občianskoprávných veciach týkajúcich sa spoluvlastníctva majetku a bydliska maloletých detí, úpravy styku a určenia výživného, 12. apríla 2018 a 8. mája 2018 dve zmluvy týkajúce sa zastupovania pána A. pred policajnými orgánmi a prokuratúrou v Kaunase (Litva) a 29. augusta 2018 zmluvu na účely zastupovania záujmov pána A. v rámci rozvodového konania.
- 13 Podľa článku 1 každej z týchto zmlúv sa advokát zaviazal poskytnúť ústne a/alebo písomne právne poradenstvo, pripraviť návrhy právnych dokumentov, vykonať právne preštudovanie dokumentov a zastupovať klienta pred rôznymi subjektmi vykonaním úkonov, ktoré s tým súvisia.
- 14 V každej z uvedených zmlúv bola odmena stanovená vo výške 100 eur „za každú hodinu konzultácie alebo poskytovania právnych služieb v prospech klienta“ (ďalej len „podmienka týkajúca sa ceny“). Zmluvy stanovovali, že „časť uvedených odmien... sa zaplatí dodatočne po predložení faktúry za právne služby advokátom vzhľadom na vykonané hodiny konzultácií alebo poskytovania právnych služieb“ (ďalej len „podmienka týkajúca sa spôsobov vyrovnania“).
- 15 Okrem toho pán A. zaplatil preddavky na odmenu v celkovej výške 5 600 eur.

- 16 D.V. mu poskytovala právne služby v období od apríla do decembra 2018, ako aj od januára do marca 2019 a za všetky služby vystavila faktúry predložené 21. a 26. marca 2019.
- 17 Keďže D.V. nedostala celú požadovanú odmenu, podala 10. apríla 2019 na Kauno apylinkės teismas (Okresný súd Kaunas, Litva) žalobu, ktorou sa domáhala, aby bola pánovi A. uložená povinnosť zaplatiť sumu 9 900 eur za uskutočnené právne služby a sumu 194,30 eura ako náhradu nákladov vzniknutých v súvislosti s plnením zmlúv, zvýšené o ročné úroky dosahujúce 5 % z dlžných súm, vypočítané odo dňa podania žaloby a až do vykonania rozsudku.
- 18 Rozsudkom z 5. marca 2020 tento súd čiastočne vyhovel žalobným návrhom D.V. Zastával názor, že na základe uzatvorených zmlúv boli poskytnuté právne služby za celkovú sumu 12 900 eur. Rozhodol však, že podmienky týkajúce sa ceny všetkých piatich zmlúv boli nekalé, a znížil požadované odmeny o polovicu, pričom ich stanovil na 6 450 eur. Kauno apylinkės teismas (Okresný súd Kaunas) preto uložil pánovi A. povinnosť zaplatiť sumu 1 044,33 eura, pričom zohľadnil sumu, ktorá už bola zaplatená, zvýšenú o ročné úroky vo výške 5 %, vypočítané od podania žaloby až do vykonania rozsudku, a sumu 12 eur ako náhradu trov konania. D.V. bola uložená povinnosť zaplatiť pánovi A. 360 eur ako náhradu trov konania.
- 19 Odvolanie, ktoré podala D.V. 30. apríla 2020 proti tomuto rozhodnutiu bolo zamietnuté uznesením Kauno apygardos teismas (Krajský súd Kaunas, Litva) z 15. júna 2020.
- 20 Dňa 10. septembra 2020 podala D.V. proti tomuto uzneseniu kasačný opravný prostriedok na Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Najvyšší súd, Litva), ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania.
- 21 Tento súd sa v podstate pýta na dve otázky týkajúce sa požiadavky transparentnosti podmienok týkajúcich sa hlavného predmetu zmlúv o poskytovaní právnych služieb a po druhé účinkov konštatovania nekalej povahy podmienky stanovujúcej cenu týchto služieb.
- 22 Pokiaľ ide o prvú z týchto otázok, uvedený súd skúma jednak otázku, či sa na podmienku zmluvy o poskytovaní právnych služieb, ktorá nebola individuálne dohodnutá a ktorá sa týka ceny týchto služieb a spôsobov jej výpočtu, akou je podmienka týkajúca sa ceny, vzťahuje článok 4 ods. 2 smernice 93/13.
- 23 Vnútroštátny súd sa domnieva, že to tak je, a na druhej strane sa pýta na požiadavku transparentnosti, ktorú podmienka týkajúca sa hlavného predmetu zmluvy musí spĺňať, aby sa predišlo posúdeniu jej nekalej povahy. V tejto súvislosti tento súd tvrdí, že hoci je podmienka týkajúca sa ceny jasne formulovaná z gramatického hľadiska, možno pochybovať o tom, že je zrozumiteľná, pretože priemerný spotrebiteľ nie je schopný pochopiť ekonomické dôsledky tejto podmienky, a to ani so zreteľom na ostatné podmienky dotknutých zmlúv, konkrétne podmienku týkajúcu sa spôsobov vyrovnania, ktorá nestanovuje ani predloženie správ o poskytnutých službách advokátom, ani periodicitu platieb za tieto služby.
- 24 Uvedený súd pripomína, že ako vyplýva z judikatúry Súdneho dvora, pred uzavretím zmluvy majú informácie o zmluvných podmienkach a dôsledkoch tohto uzavretia zásadný význam pre spotrebiteľa, pretože najmä na základe týchto informácií sa tento spotrebiteľ rozhoduje, či chce byť viazaný podmienkami, ktoré vopred pripravil predávajúci alebo dodávateľ (rozsudok z 21. marca 2013, RWE Vertrieb, C-92/11, EU:C:2013:180, bod 44).

- 25 Hoci vnútroštátny súd pripúšťa osobitnú povahu zmlúv, o ktoré ide vo veci samej, a ťažkosti so stanovením počtu hodín potrebných na poskytovanie právnych služieb, pýta sa, či možno rozumne vyžadovať od dodávateľa, aby uviedol orientačnú cenu za tieto služby a či by táto informácia mala byť uvedená v takýchto zmluvách. Kladie si tiež otázku, či neexistencia predzmluvných informácií mohla byť počas plnenia uvedených zmlúv vykompenzovaná a či okolnosť, že cena sa stane určitou až po zastupovaní zabezpečenom advokátom v určitej veci, môže v rámci tejto analýzy predstavovať užitočný prvok.
- 26 Pokiaľ ide o druhú z týchto otázok, tento súd spresňuje, že § 6.228⁴ ods. 6 Občianskeho zákonníka poskytuje vyššiu úroveň ochrany, než akú zaručuje smernica 93/13, keďže nejasnosť zmluvnej podmienky postačuje na jej vyhlásenie za nekalú bez toho, aby ju bolo potrebné skúmať podľa článku 3 ods. 1 tejto smernice. Uvedený súd sa preto pýta na účinky, ktoré právo Únie spája s konštatovaním nekalej povahy podmienky.
- 27 V tejto súvislosti vnútroštátny súd tvrdí, že vyhlásenie neplatnosti podmienky týkajúcej sa ceny by malo spôsobiť neplatnosť zmlúv o poskytovaní právnych služieb a obnoviť situáciu, v ktorej by sa nachádzal spotrebiteľ, ak by tieto podmienky nikdy neexistovali. V prejednávanej veci by to viedlo k neodôvodnenému obohateniu spotrebiteľa a k nespravodlivému postaveniu vo vzťahu k dodávateľovi, ktorý tieto služby v celom rozsahu poskytol. Okrem toho sa tento súd pýta, či prípadné zníženie sadzby uvedených plnení nenaruša odstrašujúci účinok sledovaný článkom 7 ods. 1 smernice 93/13.
- 28 Za týchto okolností Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Najvyšší súd, Litva) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Má sa článok 4 ods. 2 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že výraz ‚hlavný predmet zmluvy‘ sa vzťahuje na podmienku – ktorá nebola individuálne dohodnutá a nachádza sa v zmluve o právnych službách uzatvorenej medzi podnikateľom (advokátom) a spotrebiteľom –, týkajúcu sa ceny a spôsobu jej výpočtu?
 2. Má sa odkaz na zrozumiteľnosť zmluvných podmienok v článku 4 ods. 2 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že v zmluvnej podmienke, ktorá sa týka ceny (a stanovuje cenu za skutočne poskytnuté služby na základe hodinovej sadzby), stačí uviesť výšku hodinovej sadzby, ktorá sa má platiť advokátovi?
 3. Ak je odpoveď na druhú otázku záporná: má sa požiadavka transparentnosti vykladať v tom zmysle, že zahŕňa povinnosť advokáta uviesť v zmluve cenu za služby, ktorej osobitné sadzby možno vopred jasne vymedziť a určiť, alebo musí byť uvedená aj orientačná cena za služby (predbežný rozpočet na poskytované právne služby), ak pri uzatváraní zmluvy nie je možné odhadnúť počet (alebo trvanie) konkrétnych úkonov a odmenu za ne, pričom možné riziká vedúce k zvýšeniu alebo zníženiu ceny musia byť uvedené? Je pri posudzovaní, či zmluvná podmienka týkajúca sa ceny spĺňa požiadavku transparentnosti, podstatné, či sú informácie o cene za právne služby a spôsobe jej výpočtu poskytnuté spotrebiteľovi vhodnými prostriedkami alebo sú uvedené v samotnej zmluve o právnych službách? Môže byť nedostatok informácií v predzmluvných vzťahoch kompenzovaný poskytnutím informácií počas plnenia zmluvy? Má na posúdenie, či zmluvná podmienka spĺňa požiadavku transparentnosti, vplyv skutočnosť, že konečná cena za poskytnuté právne služby je jasná až po ukončení ich poskytovania? Je pri posudzovaní, či zmluvná podmienka týkajúca sa ceny spĺňa požiadavku transparentnosti, podstatné, že zmluva nestanovuje pravidelné

predkladanie správ o službách poskytnutých advokátom alebo pravidelné predkladanie účtov spotrebiteľovi, na základe ktorých by sa spotrebiteľ mohol včas rozhodnúť o odmietnutí právnych služieb alebo o zmene zmluvnej ceny?

4. Ak vnútroštátny súd rozhodne, že zmluvná podmienka stanovujúca cenu za skutočne poskytnuté služby na základe hodinovej sadzby nie je zrozumiteľná v zmysle článku 4 ods. 2 smernice 93/13, musí preskúmať, či je táto podmienka nekalá v zmysle článku 3 ods. 1 tejto smernice (t. j. pri posudzovaní, či zmluvná podmienka môže byť nekalá, musí určiť, či táto podmienka spôsobuje „značnú nerovnováhu“ v právach a povinnostiach zmluvných strán na úkor spotrebiteľa), alebo vzhľadom na to, že táto podmienka zahŕňa základné zmluvné informácie, postačuje samotná skutočnosť, že podmienka týkajúca sa ceny nie je transparentná, na to, aby sa považovala za nekalú?
5. Znamená skutočnosť, že v prípade, ak sa zistí, že zmluvná podmienka týkajúca sa ceny je nekalá, zmluva o právnych službách nie je záväzná, ako je uvedené v článku 6 ods. 1 smernice 93/13, že je potrebné obnoviť situáciu, v ktorej by sa spotrebiteľ nachádzal bez existencie zmluvnej podmienky, o ktorej sa zistilo, že je nekalá? Znamenalo by obnovenie takej situácie, že spotrebiteľ nie je povinný zaplatiť za služby, ktoré mu už boli poskytnuté?
6. Ak z povahy zmluvy o službách poskytovaných za protihodnotu vyplýva, že nie je možné obnoviť situáciu, v ktorej by sa spotrebiteľ nachádzal v prípade neexistencie podmienky, ktorá sa považuje za nekalú (služby už boli poskytnuté), bolo by stanovenie odmeny za služby poskytnuté advokátom v rozpore s cieľom článku 7 ods. 1 smernice 93/13? Pokiaľ je odpoveď na túto otázku záporná, dosiahla by sa skutočná rovnováha, ktorou sa obnoví rovnosť zmluvných strán: i) ak by bola advokátovi vyplatená odmena za poskytnuté služby na základe hodinovej sadzby uvedenej v zmluve; ii) ak by bola advokátovi vyplatená minimálna odmena za právne služby (stanovená napríklad vo vnútroštátnom právnom predpise, alebo v odporúčaní o maximálnej výške odmeny za službu poskytnutú advokátom), alebo iii) ak by bola advokátovi vyplatená primeraná odmena za [poskytnuté] služby, ktorej [výšku] by určil súd s prihliadnutím na zložitosť veci, kvalifikáciu a skúsenosti advokáta, finančnú situáciu klienta a iné dôležité okolnosti?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

- 29 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 4 ods. 2 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že pod „hlavný predmet zmluvy“ v zmysle tohto ustanovenia patrí podmienka zmluvy o poskytovaní právnych služieb uzatvorenej medzi advokátom a spotrebiteľom, ktorá nebola individuálne dohodnutá a ktorá určuje cenu za poskytované služby podľa zásady hodinovej sadzby.
- 30 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že článok 4 ods. 2 smernice 93/13 stanovuje výnimku z mechanizmu vecného preskúmania nekalých podmienok, ako je upravený v rámci systému ochrany spotrebiteľov zavedeného touto smernicou, a že toto ustanovenie sa tak má vykladať reštriktívne. Okrem toho pojem „hlavný predmet zmluvy“ nachádzajúci sa v uvedenom ustanovení si v zásade vyžaduje v celej Európskej únii samostatný a jednotný výklad, ktorý musí

zohľadňovať kontext tohto ustanovenia a cieľ sledovaný príslušnou právnou úpravou (pozri v tomto zmysle rozsudok z 20. septembra 2017, *Andriuc a i.*, C-186/16, EU:C:2017:703, bod 34, ako aj citovanú judikatúru).

31. Pokiaľ ide o kategóriu zmluvných podmienok, ktorá patrí pod pojem „hlavný predmet zmluvy“ v zmysle článku 4 ods. 2 smernice 93/13, Súdny dvor rozhodol, že tieto podmienky sa musia chápať ako podmienky, ktoré upravujú základné plnenia tejto zmluvy a ktoré ju ako také charakterizujú. Naopak, na podmienky, ktoré majú vedľajšiu povahu vo vzťahu k podmienkam vymedzujúcim samotnú podstatu zmluvného vzťahu, by sa nemal vzťahovať pojem „hlavný predmet zmluvy“ [pozri najmä rozsudky z 20. septembra 2017, *Andriuc a i.*, C-186/16, EU:C:2017:703, body 35 a 36, ako aj z 22. septembra 2022, *Vicente* (Žaloba týkajúca sa zaplatenia odmeny advokáta), C-335/21, EU:C:2022:720, bod 78].
32. V prejednávanej veci sa podmienka týkajúca sa ceny vzťahuje na odmenu za právne služby, stanovenú podľa hodinovej sadzby. Takéto ustanovenie, ktoré určuje povinnosť mandanta zaplatiť odmenu advokáta a uvádza jej sadzobník, je súčasťou podmienok, ktoré definujú samotnú podstatu zmluvného vzťahu, pričom tento vzťah sa vyznačuje práve poskytovaním právnych služieb za odplatu. V dôsledku toho patrí pod „hlavný predmet zmluvy“ v zmysle článku 4 ods. 2 smernice 93/13. Jej posúdenie sa môže zamerať na „primeranú cenu a úhradu na jednej strane, ako aj... služby dodávané výmenným spôsobom na druhej strane“ v zmysle tohto ustanovenia.
33. Tento výklad platí bez ohľadu na skutočnosť uvedenú vnútroštátnym súdom v jeho prvej prejudiciálnej otázke, že uvedená podmienka nebola individuálne dohodnutá. Pokiaľ je totiž zmluvná podmienka súčasťou tých podmienok, ktoré definujú samotnú podstatu zmluvného vzťahu, platí to tak v prípade, keď bola táto podmienka individuálne dohodnutá, ako aj v prípade, keď k takej dohode nedošlo.
34. Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 4 ods. 2 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že pod toto ustanovenie patrí podmienka zmluvy o poskytovaní právnych služieb uzatvorenej medzi advokátom a spotrebiteľom, ktorá určuje cenu za poskytované služby podľa zásady hodinovej sadzby.

O druhej a tretej otázke

35. Svojou druhou a treťou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 4 ods. 2 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že podmienka zmluvy o poskytovaní právnych služieb uzatvorenej medzi advokátom a spotrebiteľom, ktorá stanovuje cenu týchto služieb podľa zásady hodinovej sadzby, spĺňa požiadavku jasného a zrozumiteľného formulovania v zmysle tohto ustanovenia bez toho, aby obsahovala ďalšie spresnenia alebo informácie, než je uplatňovaná hodinová sadzba. V prípade zápornej odpovede sa vnútroštátny súd pýta, aké informácie sa majú oznámiť spotrebiteľovi v situácii, keď nie je možné predvídať skutočný počet hodín potrebných na poskytnutie služieb, ktoré sú predmetom tejto zmluvy, a či neuvedenie takýchto informácií v rámci predzmluvného vzťahu môže byť kompenzované v priebehu plnenia uvedenej zmluvy.
36. Pokiaľ ide v prvom rade o požiadavku transparentnosti zmluvných podmienok, ako vyplýva z článku 4 ods. 2 smernice 93/13, Súdny dvor zdôraznil, že táto požiadavka, uvedená aj v článku 5 tejto smernice, by nemala byť obmedzená len na ich zrozumiteľnosť z formálneho a gramatického hľadiska, ale naopak, vzhľadom na to, že systém ochrany zavedený uvedenou smernicou vychádza

z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, najmä pokiaľ ide o úroveň informovanosti, táto požiadavka jasného a zrozumiteľného formulovania zmluvných podmienok, a teda transparentnosti, stanovená rovnakou smernicou, sa musí chápať široko (pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. marca 2020, Gómez del Moral Guasch, C-125/18, EU:C:2020:138, body 46 a 50, ako aj citovanú judikatúru).

- 37 Požiadavka, podľa ktorej zmluvná podmienka musí byť formulovaná jasne a zrozumiteľne, sa má preto chápať tak, že stanovuje aj to, aby zmluva transparentným spôsobom vyjadrovala konkrétne fungovanie mechanizmu, na ktorý sa odvoláva dotknutá podmienka, ako aj prípadne vzťah medzi týmto mechanizmom a mechanizmom stanoveným ostatnými podmienkami, aby bol tento spotrebiteľ schopný na základe presných a zrozumiteľných kritérií posúdiť ekonomické dôsledky, ktoré z toho pre neho vyplývajú (rozsudky z 20. septembra 2017, Andriuc a i., C-186/16, EU:C:2017:703, bod 45, ako aj zo 16. júla 2020, Caixabank a Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 a C-259/19, EU:C:2020:578, bod 67, ako aj citovaná judikatúra).
- 38 V dôsledku toho preskúmanie, či podmienka, o akú ide vo veci samej, je „jasná a zrozumiteľná“ v zmysle smernice 93/13, musí vnútroštátny súd vykonať so zreteľom na všetky relevantné skutkové okolnosti. Konkrétne tomuto súdu prináleží s prihliadnutím na okolnosti uzavretia zmluvy overiť, či spotrebiteľovi boli oznámené všetky skutočnosti, ktoré mohli mať vplyv na rozsah jeho záväzku, umožňujúce mu posúdiť finančné dôsledky tohto záväzku (pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. marca 2020, Gómez del Moral Guasch, C-125/18, EU:C:2020:138, bod 52 a citovanú judikatúru).
- 39 Pokiaľ ide v druhom rade o okamih, v ktorom sa tieto skutočnosti musia oznámiť spotrebiteľovi, Súdny dvor rozhodol, že poskytnutie informácie o zmluvných podmienkach a dôsledkoch tohto uzavretia pred uzavretím takejto zmluvy má pre spotrebiteľa zásadný význam. Najmä na základe týchto informácií sa tento spotrebiteľ rozhoduje, či chce byť viazaný podmienkami, ktoré predajca alebo dodávateľ vopred vypracoval (rozsudok z 9. júla 2020, Ibercaja Banco, C-452/18, EU:C:2020:536, bod 47 a citovaná judikatúra).
- 40 V prejednávanej veci treba poznamenať, že ako spresňuje vnútroštátny súd, podmienka týkajúca sa ceny uvádza iba to, že odmena, ktorú má dostať dodávateľ, dosahuje 100 eur za každú hodinu poskytnutých právnych služieb. Takýto mechanizmus určenia ceny neumožňuje priemernému spotrebiteľovi, ktorý je riadne informovaný a primerane pozorný a obozretný, ak poskytovateľ nepredložil žiadne ďalšie informácie, posúdiť finančné dôsledky vyplývajúce z tejto podmienky, a to celkovú sumu, ktorá sa má za tieto služby zaplatiť.
- 41 Je pravda, že vzhľadom na povahu služieb, ktoré sú predmetom zmluvy o poskytovaní právnych služieb, je často ťažké, ba dokonca nemožné, aby poskytovateľ už pri uzavretí zmluvy predvídal presný počet hodín potrebných na poskytnutie takýchto služieb a v dôsledku toho aj ich celkové skutočné náklady.
- 42 Súdny dvor rozhodol, že dodržanie požiadavky transparentnosti uvedenej v článku 4 ods. 2 a článku 5 smernice 93/13 predajcom alebo dodávateľom sa musí posudzovať s ohľadom na informácie, ktoré mal tento predajca alebo dodávateľ k dispozícii v čase uzavretia zmluvy, ktorú uzatvoril so spotrebiteľom (rozsudok z 9. júla 2020, Ibercaja Banco, C-452/18, EU:C:2020:536, bod 49).

- 43 Hoci od poskytovateľa nemožno požadovať, aby informoval spotrebiteľa o konečných finančných dôsledkoch jeho záväzku, ktoré závisia od budúcich udalostí, nepredvídateľných a nezávislých od vôle tohto poskytovateľa, nič to nemení na tom, že informácie, ktoré je povinný oznámiť pred uzavretím zmluvy, musia spotrebiteľovi umožniť prijať obozretné rozhodnutie s úplnou znalosťou veci, jednak o možnosti, že dôjde k takým udalostiam, a jednak o dôsledkoch, ku ktorým môžu tieto udalosti viesť v súvislosti s trvaním poskytovania predmetných právnych služieb.
- 44 Tieto informácie, ktoré sa môžu líšiť jednak v závislosti od predmetu a povahy plnení stanovených v zmluve o poskytnutí právnych služieb a jednak v závislosti od uplatniteľných profesijných a deontologických pravidiel, musia obsahovať údaje umožňujúce spotrebiteľovi posúdiť približné celkové náklady na tieto služby. Takými údajmi by boli odhad predvídateľného alebo minimálneho počtu hodín potrebných na poskytovanie určitej služby alebo záväzok zaslať v primeraných intervaloch faktúry alebo pravidelné správy uvádzajúce počet odpracovaných hodín. Vnútroštátnemu súdu prináleží, ako bolo pripomenuté v bode 38 tohto rozsudku, aby pri zohľadnení všetkých relevantných skutočností súvisiacich s uzatvorením tejto zmluvy posúdil, či informácie oznámené poskytovateľom pred uzavretím zmluvy umožnili spotrebiteľovi prijať jeho rozhodnutie s obozretnosťou a úplnou znalosťou finančných dôsledkov, ktoré uzatvorenie uvedenej zmluvy prinesie.
- 45 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba na druhú a tretiu otázku odpovedať tak, že článok 4 ods. 2 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že podmienka zmluvy o poskytovaní právnych služieb uzatvorenej medzi advokátom a spotrebiteľom, ktorá stanovuje cenu týchto služieb podľa zásady hodinovej sadzby bez toho, aby boli spotrebiteľovi pred uzatvorením zmluvy oznámené informácie, ktoré mu umožnia prijať jeho rozhodnutie s obozretnosťou a úplnou znalosťou finančných dôsledkov, ktoré uzatvorenie tejto zmluvy prinesie, nespĺňa požiadavku jasného a zrozumiteľného formulovania v zmysle tohto ustanovenia.

O štvrtej otázke

- 46 Svojou štvrtou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 3 ods. 1 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že podmienka zmluvy o poskytovaní právnych služieb uzatvorenej medzi advokátom a spotrebiteľom, ktorá podľa zásady hodinovej sadzby stanovuje cenu týchto služieb, a ktorá teda patrí do hlavného predmetu tejto zmluvy, sa má považovať za nekalú len z dôvodu, že nespĺňa požiadavku transparentnosti stanovenú v článku 4 ods. 2 tejto smernice.
- 47 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že Súdny dvor v súvislosti s článkom 5 smernice 93/13 rozhodol, že transparentná povaha zmluvnej podmienky predstavuje jednu zo skutočností, ktorú treba zohľadniť v rámci posúdenia nekalej povahy tejto podmienky, ktoré má vykonať vnútroštátny súd na základe článku 3 ods. 1 tejto smernice. V rámci tohto posúdenia uvedenému súdu prináleží, aby vzhľadom na všetky okolnosti danej veci posúdil v prvom rade možné nedodržanie požiadavky dobrej viery a v druhom rade existenciu prípadnej značnej nerovnováhy na úkor spotrebiteľa v zmysle tohto posledného uvedeného ustanovenia (rozsudok z 3. októbra 2019, Kiss a CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, bod 49, ako aj citovaná judikatúra).
- 48 Ako vyplýva z judikatúry citovanej v bode 36 tohto rozsudku, požiadavka transparentnosti zmluvných podmienok má rovnaký obsah podľa článku 4 ods. 2 smernice 93/13 a podľa jej článku 5 (pozri v tomto zmysle tiež rozsudok z 30. apríla 2014, Kásler a Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, bod 69). Preto nie je potrebné zaobchádzať odlišne s dôsledkami nedostatku transparentnosti zmluvnej podmienky podľa toho, či sa týka hlavného predmetu zmluvy alebo iného jej aspektu.

- 49 Hoci z judikatúry pripomenutej v bode 47 tohto rozsudku vyplýva, že posúdenie nekalej povahy zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve spočíva v zásade na celkovom posúdení, ktoré nezohľadňuje len prípadný nedostatok transparentnosti tejto podmienky, treba uviesť, že členské štáty môžu v súlade s článkom 8 smernice 93/13 zabezpečiť vyššiu úroveň ochrany spotrebiteľov.
- 50 V prejednávanej veci, ako vyplýva z návrhu na začatie prejudiciálneho konania a z pripomienok predložených litovskou vládou, sa Litovská republika rozhodla zabezpečiť vyššiu úroveň ochrany, keďže § 6.228⁴ ods. 6 Občianskeho zákonníka stanovuje, že podmienky, ktoré sú v rozpore s požiadavkou transparentnosti, sa považujú za nekalé.
- 51 Keďže členské štáty môžu vo svojom vnútroštátnom práve stanoviť takúto úroveň ochrany, smernica 93/13 bez toho, aby vyžadovala, aby netransparentnosť podmienky zmluvy uzavretej so spotrebiteľom automaticky viedla ku konštatovaniu jej nekalej povahy, nebráni tomu, aby takýto dôsledok vyplýval z vnútroštátneho práva.
- 52 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba na štvrtú otázku odpovedať tak, že článok 3 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že podmienka zmluvy o poskytovaní právnych služieb uzatvorenej medzi advokátom a spotrebiteľom, ktorá podľa zásady hodinovej sadzby stanovuje cenu týchto služieb, a ktorá teda patrí do hlavného predmetu tejto zmluvy, sa nemá považovať za nekalú len z dôvodu, že nespĺňa požiadavku transparentnosti stanovenú v článku 4 ods. 2 tejto smernice, pokiaľ členský štát, ktorého vnútroštátne právo sa uplatňuje na dotknutú zmluvu, v súlade s článkom 8 uvedenej smernice výslovne nestanovil, že kvalifikácia „nekalej podmienky“ vyplýva len zo samotného tohto dôvodu.

O piatej a šiestej otázke

- 53 Svojou piatou a šiestou otázkou, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 majú vykladať v tom zmysle, že ak zmluva o poskytovaní právnych služieb uzavretá medzi advokátom a spotrebiteľom nemôže naďalej existovať po odstránení podmienky vyhlásenej za nekalú, ktorá stanovuje cenu služieb podľa zásady hodinovej sadzby, a ak tieto služby boli poskytnuté, tieto ustanovenia bránia tomu, aby vnútroštátny súd rozhodol o obnovení situácie, v ktorej by sa spotrebiteľ nachádzal v prípade neexistencie tejto podmienky, aj keby to viedlo k tomu, že poskytovateľ nedostane žiadnu odmenu za svoje služby, alebo aby nahradil uvedenú podmienku ustanovením vnútroštátneho práva, týkajúcim sa maximálnej sadzby odmeny za pomoc poskytnutú advokátom alebo vlastným posúdením výšky odmeny, ktorú považuje za primeranú za tieto služby.
- 54 Na účely odpovede na tieto otázky treba pripomenúť, že ako vyplýva z judikatúry Súdneho dvora, určenie nekalej povahy podmienky obsiahnutej v zmluve musí umožniť navrátenie právnej a skutkovej situácie, v ktorej by sa spotrebiteľ nachádzal, ak by táto nekalá podmienka neexistovala (pozri v tomto zmysle rozsudok z 31. mája 2018, Sziber, C-483/16, EU:C:2018:367, bod 34 a citovanú judikatúru).
- 55 Podľa článku 6 ods. 1 smernice 93/13 majú vnútroštátne súdy povinnosť neuplatniť nekalé podmienky, takže tieto ustanovenia nebudú mať záväzné účinky voči spotrebiteľom, s výnimkou prípadu, ak s tým spotrebiteľ nesúhlasí. Zmluva však musí v zásade naďalej existovať bez akejkoľvek ďalšej zmeny okrem zmeny vyplývajúcej z odstránenia nekalých podmienok, pokiaľ je v súlade s pravidlami vnútroštátneho práva jej ďalšia existencia z právneho hľadiska možná (rozsudok z 25. novembra 2020, Banca B., C-269/19, EU:C:2020:954, bod 29 a citovaná judikatúra).

- 56 Pokiaľ zmluva uzatvorená medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom nemôže pretrvať po zrušení nekalej podmienky, článok 6 ods. 1 smernice 93/13 nebráni tomu, aby vnútroštátny súd na základe zásad zmluvného práva zrušil nekalú podmienku a nahradil ju dispozitívnym ustanovením vnútroštátneho práva v situáciách, v ktorých by bol súd z dôvodu neplatnosti nekalej podmienky nútený vyhlásiť zmluvu ako celok za neplatnú, čím by spotrebiteľa vystavil obzvlášť nepriaznivým dôsledkom, ktoré by ho penalizovali (rozsudok z 25. novembra 2020, Banca B., C-269/19, EU:C:2020:954, bod 32 a citovaná judikatúra).
- 57 V prejednávanej veci sa vnútroštátny súd pýta na dôsledky, ktoré treba vyvodiť z prípadného konštatovania nekalej povahy podmienky týkajúcej sa ceny. Tento súd sa na jednej strane domnieva, že zmluvy, o ktoré ide vo veci samej, nemôžu v prípade neexistencie tejto podmienky naďalej existovať, a na druhej strane, že situáciu, v ktorej by sa spotrebiteľ nachádzal v prípade neexistencie uvedenej podmienky, nemožno obnoviť, keďže spotrebiteľ mal prospech z právnych služieb stanovených v týchto zmluvách.
- 58 V tejto súvislosti treba poznamenať, že ako vyplýva z judikatúry citovanej v bodoch 54 až 56 tohto rozsudku, konštatovanie nekalej povahy podmienky týkajúcej sa ceny má za následok povinnosť vnútroštátneho súdu neuplatniť ju, s výnimkou prípadu, ak s tým spotrebiteľ nesúhlasí. Obnovenie situácie, v ktorej by sa spotrebiteľ nachádzal v prípade neexistencie tejto podmienky, sa v zásade prejavuje, a to aj v prípade poskytnutia služieb, jeho oslobodením od povinnosti zaplatiť odmenu stanovené na základe uvedenej podmienky.
- 59 Preto v prípade, že vnútroštátny súd dospeje k záveru, že na základe uplatnenia relevantných ustanovení vnútroštátneho práva nemôžu zmluvy po odstránení podmienky týkajúcej sa ceny naďalej existovať, článok 6 ods. 1 smernice 93/13 nebráni vyhláseniu neplatnosti týchto zmlúv, aj keď to vedie k tomu, že poskytovateľ nedostane za svoje služby žiadnu odmenu.
- 60 Iba v prípade, ak by vyhlásenie neplatnosti zmlúv v celom ich rozsahu vystavilo spotrebiteľa obzvlášť nepriaznivým dôsledkom, takže by bol penalizovaný, vnútroštátny súd disponuje výnimočnou možnosťou nahradiť neplatnú nekalú podmienku dispozitívnym, alebo v prípade dohody zmluvných strán predmetnej zmluvy, uplatniteľným ustanovením vnútroštátneho práva.
- 61 Pokiaľ ide o dôsledky, ktoré by zrušenie zmlúv, o ktoré ide vo veci samej, mohlo mať pre spotrebiteľa, treba poznamenať, že pokiaľ ide o zmluvu o úvere, Súdny dvor rozhodol, že dôsledkom zrušenia v celom rozsahu by v zásade bola okamžitá splatnosť nesplatennej časti úveru vo výške, ktorá by mohla prekročiť finančné možnosti spotrebiteľa, a mohla by viesť k obzvlášť nepriaznivým dôsledkom pre spotrebiteľa (pozri v tomto zmysle rozsudok z 3. marca 2020, Gómez del Moral Guasch, C-125/18, EU:C:2020:138, bod 63 a citovanú judikatúru). Obzvlášť nepriaznivú povahu zrušenia zmluvy však nemožno obmedziť len na dôsledky čisto peňažnej povahy.
- 62 Ako totiž uviedol generálny advokát v bodoch 74 a 76 svojich návrhov, nie je vylúčené, že zrušenie zmluvy týkajúcej sa poskytovania právnych služieb, ktoré už boli poskytnuté, by mohlo spôsobiť, že spotrebiteľ bude vystavený právnej neistote, najmä za predpokladu, že vnútroštátne právo umožňuje predajcovi alebo dodávateľovi požadovať odmenu za tieto služby na inom základe, než je zrušená zmluva. Okrem toho aj v závislosti od uplatniteľného vnútroštátneho práva by mohla mať neplatnosť zmluvy prípadne vplyv na platnosť a účinnosť úkonov uskutočnených na jej základe.

- 63 V dôsledku toho, hoci vzhľadom na predchádzajúce úvahy vnútroštátny súd konštatuje, že vyhlásenie neplatnosti dotknutých zmlúv v celom ich rozsahu by malo pre spotrebiteľa za následok obzvlášť nepriaznivé dôsledky, článok 6 ods. 1 smernice 93/13 nebráni tomu, aby tento súd nahradil podmienku týkajúcu sa ceny dispozitívnym, alebo v prípade dohody zmluvných strán predmetnej zmluvy, uplatniteľným ustanovením vnútroštátneho práva. Je však dôležité, že takéto ustanovenie sa má konkrétne uplatniť na zmluvy uzatvorené medzi poskytovateľom a spotrebiteľom a nemá mať natoľko všeobecnú pôsobnosť, aby jeho uplatnenie v podstate umožnilo vnútroštátnemu súdu stanoviť na základe vlastného odhadu odmenu za poskytnuté služby [pozri v tomto zmysle rozsudok z 8. septembra 2022, D.B.P. a i. (Hypotekárny úver vyjadrený v cudzích menách), C-80/21 až C-82/21, EU:C:2022:646, body 76 a 77, ako aj citovanú judikatúru].
- 64 Pokiaľ nariadenie z 2. apríla 2004 uvedené v návrhu na začatie prejudiciálneho konania obsahuje takéto ustanovenie, čo prináleží overiť vnútroštátnemu súdu, toto nariadenie by mohlo byť použité na nahradenie podmienky týkajúcej sa ceny odmenou stanovenou súdom.
- 65 Vnútroštátny súd však nemôže dopĺňať zmluvy, o ktoré ide vo veci samej, svojím vlastným odhadom týkajúcim sa výšky odmeny, ktorú považuje za primeranú za poskytnuté služby.
- 66 Ako totiž vyplýva z judikatúry Súdneho dvora, ak vnútroštátny súd konštatuje neplatnosť nekalej podmienky v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, tento súd nemôže doplniť zmluvu tým, že zmení obsah tejto podmienky (rozsudok z 25. novembra 2020, Banca B., C-269/19, EU:C:2020:954, bod 30 a citovaná judikatúra).
- 67 V tejto súvislosti Súdny dvor konštatoval, že ak by vnútroštátny súd mohol meniť obsah nekalých podmienok, ktoré sú uvedené v takej zmluve, táto právomoc by mohla ohroziť dosiahnutie dlhodobého cieľa uvedeného v článku 7 smernice 93/13. Takáto právomoc by totiž mohla prispieť k odstráneniu odradzujúceho účinku voči predajcom alebo dodávateľom tým, že sa takéto nekalé podmienky voči spotrebiteľovi jednoducho neuplatnia, pričom predajcovia alebo dodávatelia by zostali v pokušení použiť tieto podmienky s vedomím, že aj keby boli vyhlásené za neplatné, vnútroštátny súd by mohol zmluvu doplniť v nevyhnutnom rozsahu s cieľom zabezpečiť záujem uvedených predajcov alebo dodávateľov (rozsudok z 18. novembra 2021, A. S.A., C-212/20, EU:C:2021:934, bod 69, ako aj citovaná judikatúra).
- 68 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na piatu a šiestu otázku odpovedať tak, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13 sa majú vykladať v tom zmysle, že ak zmluva o poskytovaní právnych služieb uzavretá medzi advokátom a spotrebiteľom nemôže naďalej existovať po odstránení podmienky vyhlásenej za nekalú, ktorá stanovuje cenu služieb podľa zásady hodinovej sadzby, a ak tieto služby boli poskytnuté, tieto ustanovenia nebránia tomu, aby vnútroštátny súd rozhodol o obnovení situácie, v ktorej by sa spotrebiteľ nachádzal v prípade neexistencie tejto podmienky, aj keby to viedlo k tomu, že poskytovateľ nedostane žiadnu odmenu za svoje služby. Za predpokladu, že by vyhlásenie neplatnosti zmluvy v celom jej rozsahu vystavilo spotrebiteľa obzvlášť nepriaznivým dôsledkom, čo musí overiť vnútroštátny súd, tieto ustanovenia nebránia tomu, aby vnútroštátny súd napravil neplatnosť uvedenej podmienky tým, že ju nahradí dispozitívnym, alebo v prípade dohody zmluvných strán uvedenej zmluvy, uplatniteľným ustanovením vnútroštátneho práva. Naopak, tieto ustanovenia bránia tomu, aby vnútroštátny súd nahradil zrušenú nekalú podmienku súdnym odhadom výšky odmeny dlžnej za uvedené služby.

O trovách

- 69 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (štvrtá komora) rozhodol takto:

1. Článok 4 ods. 2 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011,

sa má vykladať v tom zmysle, že:

pod toto ustanovenie patrí podmienka zmluvy o poskytovaní právnych služieb uzatvorenej medzi advokátom a spotrebiteľom, ktorá určuje cenu za poskytované služby podľa zásady hodinovej sadzby.

2. Článok 4 ods. 2 smernice 93/13, zmenenej smernicou 2011/83,

sa má vykladať v tom zmysle, že:

podmienka zmluvy o poskytovaní právnych služieb uzatvorenej medzi advokátom a spotrebiteľom, ktorá stanovuje cenu týchto služieb podľa zásady hodinovej sadzby bez toho, aby boli spotrebiteľovi pred uzatvorením zmluvy oznámené informácie, ktoré mu umožnia prijať jeho rozhodnutie s obozretnosťou a úplnou znalosťou finančných dôsledkov, ktoré uzatvorenie tejto zmluvy prinesie, nespĺňa požiadavku jasného a zrozumiteľného formulovania v zmysle tohto ustanovenia.

3. Článok 3 ods. 1 smernice 93/13, zmenenej smernicou 2011/83,

sa má vykladať v tom zmysle, že:

podmienka zmluvy o poskytovaní právnych služieb uzatvorenej medzi advokátom a spotrebiteľom, ktorá podľa zásady hodinovej sadzby stanovuje cenu týchto služieb, a ktorá teda patrí do hlavného predmetu tejto zmluvy, sa nemá považovať za nekalú len z dôvodu, že nespĺňa požiadavku transparentnosti stanovenú v článku 4 ods. 2 tejto smernice v znení zmien, pokiaľ členský štát, ktorého vnútroštátne právo sa uplatňuje na dotknutú zmluvu, v súlade s článkom 8 uvedenej smernice v znení zmien, výslovne nestanovil, že kvalifikácia nekalej podmienky vyplýva len zo samotného tohto dôvodu.

4. Článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice 93/13, zmenenej smernicou 2011/83,

sa majú vykladať v tom zmysle, že:

ak zmluva o poskytovaní právnych služieb uzavretá medzi advokátom a spotrebiteľom nemôže naďalej existovať po odstránení podmienky vyhlásenej za nekalú, ktorá stanovuje cenu služieb podľa zásady hodinovej sadzby, a ak tieto služby boli

poskytnuté, tieto ustanovenia nebránia tomu, aby vnútroštátny súd rozhodol o obnovení situácie, v ktorej by sa spotrebiteľ nachádzal v prípade neexistencie tejto podmienky, aj keby to viedlo k tomu, že poskytovateľ nedostane žiadnu odmenu za svoje služby. Za predpokladu, že by vyhlásenie neplatnosti zmluvy v celom jej rozsahu vystavilo spotrebiteľa obzvlášť nepriaznivým dôsledkom, čo musí overiť vnútroštátny súd, tieto ustanovenia nebránia tomu, aby vnútroštátny súd napravil neplatnosť uvedenej podmienky tým, že ju nahradí dispozitívnym, alebo v prípade dohody zmluvných strán uvedenej zmluvy, uplatniteľným ustanovením vnútroštátneho práva. Naopak, tieto ustanovenia bránia tomu, aby vnútroštátny súd nahradil zrušenú nekalú podmienku súdnym odhadom výšky odmeny dlžnej za uvedené služby.

Podpisy